

Kanonizacje a nowa ewangelizacja

Sesja Naukowa w PAT w Krakowie (8–9 maja 1998)

Papieski program duchowych i duszpasterskich przeżyć Kościoła, nakreślony w *Tertio millennio adveniente*, wielokrotnie wzywa do ożywiającego rachunku sumienia, podjętego nie tylko jako rozpatrywanie przeszłych win i niedociągnięć życia osobistego i całego Kościoła, ale jako wezwanie do odnowionego zapału ewangelicznego i ewangelizacyjnego, zwanego „nową ewangelizacją”, w obliczu „nowej wiosny życia chrześcijańskiego, która powinna rozkwitnąć w Wielkim Jubileuszu, jeśli tylko chrześcijanie będą posłuszni działaniu Ducha Świętego” (TMA 18).

Wśród bogactwa treści tego rachunku sumienia, czynionego z okresu przeżytych dwóch tysięcy lat, Jan Paweł II akcentuje **d z i e d z i c t w o** **ż y c i a** **ś w i ę t y c h**. Wśród nich, na pierwsze miejsce wysuwa się świadectwo męczenników, z czci których zrodził się ubogacający życie Kościoła wszystkich wieków kult świętych. „Kościół pierwszego tysiąclecia — pisze Ojciec święty — zrodził się z krwi męczenników: *Sanguis martyrum — somen(?) christianorum* (...). U kresu drugiego tysiąclecia Kościół znowu stał się Kościołem męczenników. Prześladowania ludzi wierzących — kapłanów, zakonników i świeckich — zaowocowały wielkim posiewem męczenników w różnych częściach świata. Świadectwo katolików, jak i prawosławnych, anglikanów i protestantów (...). To świadectwo nie może zostać zapomniane. Kościół pierwszych wieków, chociaż natrafiał na tyle trudności organizacyjnych, bardzo zabiegał o to, ażeby utrwalić świadectwo męczenników w specjalnych martyrologiach (...). Martyrologium pierwszych wieków stanowiło podstawę kultu świętych. Głosząc i wielbiąc świętość swoich synów i córek, Kościół oddawał najwyższą cześć Bogu samemu. Czczył w męczennikach Chrystusa, który obdarzył ich łaską męczeństwa i świętości. Z czasem rozwinęła się praktyka kanonizacji, która do dziś trwa w Kościele katolickim i w Kościołach prawosławnych. Kanonizacje i beatyfikacje bardzo się pomnożyły w dzisiejszych czasach. Świadczą one o żywotności Kościołów lokalnych, których jest dziś na świecie o wiele więcej, aniżeli w pierwszych wiekach i w pierwszym tysiącleciu. Największym hołdem dla Chrystusa ze strony wszystkich Kościołów na progu trzeciego tysiąclecia, będzie ukazanie przemożnej obecności Odkupiciela w owocach wiary, nadziei i miłości, złożonych poprzez ludzi tylu języków i ras, którzy poszli za Chrystusem różnymi drogami chrześcijańskiego powołania” (TMA 37).

Na tym tle Ojciec święty wyznacza zadanie powadze swojego urzędu mówiąc: „Zadaniem Stolicy Apostolskiej w perspektywie trzeciego tysiąclecia będzie uzupełnienie martyrologiów Kościoła powszechnego, ze szczególnym uwzględnieniem świętości tych, którzy żyli Chrystusową prawdą także w naszych czasach. Należy popierać uznanie heroiczności cnót zwłaszcza świątobliwych wiernych świeckich, którzy realizowali swe powołanie chrześcijańskie w małżeństwie. Żywiąc przeświadczenie, że w rzeczywistości nie brak owoców świętości również w tym stanie, czujemy potrzebę znalezienia odpowiednich sposobów, ażeby świętość ta była przez

Kościół stwierdzana i stawiana za wzór dla innych chrześcijańskich małżonków (TMA 37).

Całość pontyfikatu Jana Pawła II jest dowodem wypełnienia tej troski. W odniesieniu do Kościoła w Polsce, dwudziestolecie tego pontyfikatu zamyka się liczbą 20 nowych świętych i błogosławionych, którzy wzbogacili martyrologium Kościoła powszechnego.

Te uroczyste, prawne i liturgiczne wydarzenia, nie mogą jednak mieć jedynie formalnego znaczenia. Według woli Bożej i zamierzeń kanonizacyjnej praktyki Kościoła, powinny znaleźć konkretne odniesienie w życiu Ludu Bożego. Na tym tle jawi się więc nowe pytanie milenijnego rachunku sumienia dla Kościoła w Polsce: jak wykorzystać ten niewątpliwy dar Opatrzności Bożej w duchu i praktyce Kościoła w Polsce na przełomie wieków, tak, by kanonizacje i beatyfikacje, obok uwielbienia Boga, przyniosły również owoc uświęcenia człowieka?

Nad tym zagadnieniem skupiła się uwaga Sympozjum z okazji 30-lecia Instytutu Liturgicznego im. Michała Giedroycia, zorganizowanego przy Wydziale Teologicznym Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, w dniach 8–9 maja 1998 r., odbywającego się w Centrum Resurrectionis w Krakowie. Sympozjum podjęło temat: *Kanonizacje a nowa ewangelizacja*.

Po wprowadzeniu tematycznym ks. bpa prof. dra hab. Wacława Świerżawskiego, z żalem odnotowano fakt niedawnej śmierci ks. dra Henryka Frosa SJ, jednego z najwybitniejszych hagiografów polskich, który w zamierzeniach organizatorów miał przedstawić wykład o roli świętych w życiu narodu polskiego.

Kolejni prelegenci ukształtowali treść spotkania na bazie historii polskiego narodu: o. prof. dr hab. Ludwik Grzebień SJ, o. dr Józef Marecki OFM Cap (PAT); prawa kanonicznego: ks. prof. dr hab. Henryk Misztal (KUL); i liturgii: ks. prof. dr hab. Stanisław Czerwik (PAT).

Całość ubogaciły konkretne aplikacje, na przykładzie charyzmatu św. Ignacego Loyoli (odczytano referat o. dra hab. Stanisława Obirka SJ) i św. Jadwigi Królowej (prof. dr hab. Jerzy Wyrozumski [UJ]).

Mimo dość radykalnego oczyszczenia współczesnej liturgii z bezpodstawnych legend i opowiadań o życiu świętych, które — jak zaznaczył m.in. ks. prof. Henryk Misztal — właściwie pojętemu kultowi świętych sprawiły raczej „niedźwiedzią przysługę”. Wciąż otwartym problemem jest zastosowanie tej zasady w życiu i działalności duszpasterskiej Kościoła współczesnego. Wciąż nie wykorzystane są liturgiczne źródła duchowości i życia chrześcijańskiego, jakie stanowią teksty liturgiczne, związane z kalendarzem wspomnień świętych, zawarte we Mszy św. i Liturgii godzin, w ich eucharystycznej wymowie, czego próbkę dał w swoim przedłożeniu ks. prof. dr hab. Stanisław Czerwik.

Na tej bazie, drugi dzień obrad zebrał uczestników wokół zagadnienia roli hagiografii w literaturze: prof. dr hab. Andrzej Borowski (UJ) i kaznodziejstwie

polskim: ks. prof. dr hab. Kazimierz Panuś (PAT). Zwieńczeniem prac były programowe rozważania wokół tematu roli hagiografii i kanonizacji w wielu aspektach nowej ewangelizacji, jako wyzwania dla Kościoła współczesnego. W tym kierunku rozważania prowadzili: o. dr Gerard Siwek CSsR, o. prof. dr hab. Dominik Wider OCD i ks. bp prof. dr hab. Wacław Świerzawski, Zasadność przedłożonej problematyki i podjętych tematów potwierdziła owocna dyskusja, wokół uściśleń pojęciowych oraz konkretnych zastosowań liturgicznych, homiletycznych i katechetycznych w tej dziedzinie.

Jedną z uchwał Sympozjum było powołanie zespołu redakcyjnego do opracowania pomocy liturgicznych i homiletycznych, dla owocnego kształtowania liturgii o świętych narodu polskiego. Referaty złożono w redakcji, ufając, że szybko ukażą się drukiem. Na koniec przesłano imienne pozdrowienie pod adres Ojca świętego.

Obradom przewodniczyli: ks. bp prof. dr hab. Wacław Świerzawski, biskup sandomierski, ks. prof. dr hab. Stefan Koperek CR, ks. prof. dr hab. Bogusław Nadolski TCh.

Miłym akcentem dobrej atmosfery spotkania było ogłoszenie i symboliczny obchód przyjęcia tytułu profesora zwyczajnego przez ks. prof. dr hab. Stefana Kopereka, który z tej okazji zasadził drzewo dębu na dziedzińcu gościnnego domu Księża Zmartwychwstańców przy ul. Ks. Stefana Pawlickiego w Krakowie. Końcowa sesja popołudniowa skupiła się wokół obchodów jubileuszu Instytutu Liturgicznego im. bł. Michała Giedroycia, w kościele św. Marka w Krakowie.

Ks. Stanisław Mazur